

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

На правах рукопису

РИБАК
Василь Іванович

**ІНТЕГРАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ТА
ТОРГІВЕЛЬНО-СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ФАКТОРІВ
СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність: 08.06.01 — Економіка підприємств
і форми господарювання

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Л Ъ В І В — 1996

№ 35.386

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ НАУК УКРАЇНИ

Дисертація в рукописі. Робота виконана в Інституті регіональних досліджень НАН України.

Науковий керівник

- доктор економічних наук,
професор Бельняк П. Ю.

НАУК

Офіційні опоненти

- доктор економічних наук,
професор Бойко Е. І.

- кандидат економічних наук,
доцент Коулес М. І.

АТ ГОРМНВНОТ ВПРОВАДЖ

Провідна установа

Науково-дослідний економічний
Інститут Економіки України

Спеціальність: 08.08.01 - Економіка підприємств

Захист відбудеться "25" листопада 1996р. о. 14⁰⁰ год.

на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.04.10.01 по захисту дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук в Інституті регіональних досліджень НАН України за адресою: 290026, м. Львів, вул. Козельницька, 04.

3 дисертації можна ознайомитись в бібліотеці Інституту регіональних досліджень НАН України.

Автореферат розісланий "24" вересня 1996р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

В. І. ЖОВТАНЕЦЬКИЙ

ЛНБ України ім.В.Стефаніка

00751597 (Y)

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ.

1.1. Актуальність теми. Перехід до ринкової економіки поставив перед підприємствами низку нових вимог в області виробництва, доставлення, зберігання, ремонту, реалізації товарів та послуг. Виникла необхідність подолати відокремленість галузей економіки, сприяти посиленню тенденції формування і розвитку агропромислового, виробничого та торгівельно-сервісного комплексів, тобто перетворити галузевий тип виробництва у інтегрований. Така інтеграція створить сприятливі умови для інтенсивного розвитку всіх галузей, що входять у комплекс. Інтеграція виробництва, торгівлі і сервісу – це база для ефективного та раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, одержання прибутку та задоволення потреб покупців.

На сучасному етапі у вирішенні цих завдань важливе значення має дослідження особливостей зближення, узгодження, взаємної пристосованості і об'єднання різних складових частин економіки, тобто інтеграції суспільного виробництва, яка в останній час отримала значний розвиток.

На етапі корінної економічної реформи посилюється необхідність наукового узагальнення найважливіших тенденцій розвитку інтеграційного процесу, враховуючи й те, що процес виробничої та торгівельно-сервісної інтеграції в Україні поглиблюється.

В різні часи опубліковані роботи, в яких досліджуються суть і закономірності інтеграції різних галузей економіки, розвиток інтеграційних процесів, проблеми удосконалення організації окремих галузей економіки, що входять в інтеграційний комплекс, обґрунтовується стратегія соціально-економічного розвитку виробництва, торгівлі, сервісу, розглядаються сучасні методи менеджменту і т.д.

Разом з тим перебудова системи господарювання і управління всіма галузями економіки вимагає нових теоретичних підходів і практичних

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН України

рішень. Актуальність цієї проблеми і важливість її наукового і практичного вирішення визначили вибір теми і напрямки дисертаційного дослідження.

1.2. Мета і основні завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є аналіз розвитку інтеграційних процесів, визначення резервів і шляхів підвищення ефективності функціонування всіх галузей інтеграційного комплексу в умовах переходу до ринкових відносин. Відповідно до вказаної мети в роботі поставлені і вирішувались наступні завдання:

дослідити суть, закономірності і особливості інтеграції виробництва, торгівлі і сервісу;

обґрунтувати вибір методів оцінки і забезпечення фінансової стійкості інтегрованих підприємств;

дослідити резерви підвищення ефективності функціонування виробництва, торгівлі і сервісу як інтегрованого комплексу;

розробити механізм стратегічного планування та управління розвитком виробничо-торгівельних фірм на основі застосування методів менеджменту та орієнтації системи управління на маркетинг.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є закономірності формування і функціонування інтегрованих підприємств в умовах переходу до ринкової економіки. Об'єктом дослідження є процеси і механізми підвищення ефективної діяльності підприємств, які входять до виробничо-торгівельно-сервісних об'єднань.

1.4. Методологія і методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є сучасні теорії ринкової економіки і управління. Концептуальні підходи до проблем інтеграції різних форм господарювання, відображені в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, закони України, що стосуються питань управління фінансово-господарською діяльністю підприємств та інші нормативно-правові документи.

Для вирішення поставлених задач в дисертації широко застосовувались методи економіко-статистичного аналізу, графічний метод, основні задачі вирішувались з використанням ЕОМ.

Інформаційною основою дисертації були фактичні і планові показники фінансово-економічної діяльності техно-торгових центрів та виробничо-торгівельно-сервісних фірм, статистичні дані.

1.5. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- поглиблене поняття "інтеграційний процес" в нових умовах господарювання, що знайшло відображення у запропонованих в структурі факторів формування і функціонування інтегрованих підприємств;

- розроблена система показників, що характеризують кількісні і якісні зміни фінансового стану інтегрованих підприємств;

- запропоновано методичний підхід до аналізу складу, структури, джерел утворення оборотних коштів інтегрованих підприємств, який вміщує ряд послідовних етапів: аналіз складу і структури оборотних засобів, аналіз джерел формування оборотних засобів, оцінка фінансової стійкості інтегрованих підприємств, оцінка платоспроможності інтегрованих підприємств;

- запропонований підхід до розробки методики розрахунку показників стратегічного плану фінансово-господарської діяльності виробничо-торгівельно-сервісної фірми, яка орієнтується на отримання оптимального об'єму прибутку;

- обґрунтовані особливості застосування методів маркетингу і фінансового менеджменту в інтегрованих підприємствах і орієнтації системи управління на маркетинг.

1.6. Теоретична і практична цінність роботи. Основне значення теоретичних результатів дослідження полягає у розвитку методичних положень щодо визначення, оцінки ефективності функціонування і методів ефективного стратегічного планування та управління в інтегрованих підприємствах в умовах переходу до ринкових відносин.

Практичне значення дисертації знайшло своє відображення в рекомендаціях інтегрованим підприємствам, особливо при розробці стратегічного плану розвитку виробничо-торгівельно-сервісної фірми "Електрон" /м. Рівне/.

1.7. Апробація роботи. Основні положення дисертації доповідались на семінарах та конференціях: Міжнародні науково-практичні конференції "Становлення нової економічної системи в Україні" 1994 р., м. Львів; Всеукраїнські наукові конференції "Становлення національної економіки України", 1995р., м. Львів, м. Рівне, 1995р. і ін. частина положень дисертації впроваджена у виробничо-торгівельно-сервісній фірмі "Електрон" /м. Рівне/.

1.8. Публікації. Основні положення дисертації знайшли відображення в шести опублікованих працях загальним обсягом 7,1 д.а., в тому числі особисто автору належать 3,0 д.а.

1.9. Об'єм і структура дисертації. Дисертаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і переліку використаної літератури, викладена на 179 сторінках машинописного тексту, містить 16 табл., 5 малюнків і 2 схеми.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ.

2.1. Поняття "інтеграційний процес" лише в останній час отримало розвиток по відношенню до внутрішніх економічних процесів. Спроби виділити поняття інтеграція були з моменту його появи, але одночасного визначення, яке б в максимальній мірі відображало особливості цієї економічної категорії, в економічній літературі немає.

Методологічною основою для виявлення суті інтеграції є положення про те, що в умовах ринку створюються матеріальні передумови нового, вищого синтезу – промисловості і торгівлі, промисловості і сільсько-го господарства, промисловості, торгівлі і сервісу і інші. В цьому контексті інтеграційні процеси в економіці України виступають як зближення або об'єднання її частин.

Інтеграція являє собою організаційно-господарську єдність різних форм виробництва і послуг.

В цьому змісті вона історично більш обмежена в часі і, крім того, несе в собі таку нову якість, як організаційно-господарське об'єднання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів виробництв і послуг, які раніше залежали один від одного, але були розмежовані.

Тому інтеграцію ми розглядаємо як новий етап в розвитку різних галузей економіки.

2.2. Інтеграційні процеси розвиваються вглибину і стають всесторонніми. Інтеграційні процеси передбачають об'єднання всіх ресурсів в єдине ціле, що різнить їх від виробничого кооперування.

Різниця між інтеграцією та комбінуванням, які на практиці розглядають або як послідовні етапи обробки сировини, або такі галузі економіки, які відіграють допоміжну роль одна по відношенню до другої, полягає в наступному: по-перше, в основі комбінування лежать чисто технологічні зв'язки, натомість інтеграція характеризується всім комплексом зв'язків – технологічних, економічних, соціальних і

організаційних: по-друге, інтеграція передбачає повну рівноправність партнерів.

Появу інтеграційних процесів в ринковій економіці обумовлюють концентрація і спеціалізація виробництва, вони є передумовами розвитку інтеграції.

Виходячи з місця і ролі інтеграційних процесів в економіці України в умовах ринку вважаємо необхідним дати наступне визначення: інтеграція – це соціально-економічне і організаційне поняття, яке характеризує поєднання і розвиток різномірних сфер економіки в єдиному господарському механізмі на основі кооперування, комбінування, концентрації та спеціалізації видів економічної діяльності з метою досягнення максимальної ефективності їх функціонування.

2.3. Існує горизонтальний і вертикальний тип інтеграції. Аналіз суті і форм розвитку інтеграції дозволив виявити закономірності, що характерні цьому економічному явищу. Інтеграція характеризується високими темпами розвитку в масштабі України. Інтеграція охоплює всі галузі економіки: рівень інтенсивності інтеграційних процесів в них різний. Інтеграція здійснюється в різних виробничих формах – міжгалузевій і галузевій. Вона може розвиватись і в територіальних рамках: наприклад, між економічними регіонами в середині країни або в межах невеликих локальних регіонів.

В умовах становлення і розвитку ринкових відносин посилюються інтеграційні процеси в частині об'єднання підприємств роздрібною торгівлі з підприємствами оптової торгівлі, громадського харчування і особливо об'єднання торгівлі, виробництва і сервісу. Це проявляється в створенні промислово-торгівельно-сервісних комплексів з функціями виробництва, фірмової торгівлі та технічного обслуговування. Торгівельні послуги відрізняються від споживчих послуг, оскільки вони відносяться до платних послуг, що відповідає госпрозрахунковому характеру діяльності інтеграційних комплексів.

Інтеграція функцій виробництва, реалізації і сервісного обслуговування позначились у створенні виробничо-торгівельно-сервісних підприємств. Вони особливо ефективні для товарів технічно-складного асортименту, які потребують організації мережі гарантійних майстерень.

Створення інтегрованих формувань шляхом встановлення горизонтальних і вертикальних зв'язків породило широкий спектр проблем, які розглядаються в дисертаційній роботі.

2.4. З переходом до ринку докорінно змінюється середовище функціонування інтегрованих підприємств, їх взаємовідносини з постачальниками, кредиторами, інвесторами. Сьогодні взаємини партнерів будуються на основі вільного вибору, врахування економічних інтересів всіх учасників виробничого процесу, яким потрібно знати сталість фінансового положення підприємства, ступінь ризику несвоєчасності платежів, їх неплатоспроможності або банкрутства.

В існуючому методичному забезпеченні аналізу господарсько-фінансової діяльності інтегрованих підприємств методика такої оцінки відсутня.

Новий механізм господарювання – радикальні реформи податкової, кредитної політики, фінансова самостійність підприємств – потребує адекватних ринкових методів обліку, контролю, аналізу та оцінки фінансових результатів, приведення їх до міжнародних стандартів.

Розробка показників оцінки фінансового стану інтегрованих підприємств базується на нормативних і методичних документах по оподаткуванню, кредитної і банківської політики України, а також зарубіжному досвіду фінансового управління підприємством.

Визначають різні показники оборотності. Наприклад, оборотність ліквідних коштів в днях показує, через який термін ліквідні кошти вивільняються з товарного обороту. Порівняння часу оборотності ліквідних коштів і кредиторської заборгованості допоможе підвищити

ліквідність балансу підприємства шляхом зміни /в необхідних випадках/ форм розрахунків.

Найбільш важливим показником, який характеризує фінансову автономність /незалежність від залучених позичених коштів/ підприємства є коефіцієнти співвідношення позичених і власних коштів. Його значення свідчить про зміни /збільшення або зменшення/ на протязі звітного періоду позичених коштів на кожні 10000 крб. власних інвестицій. Збільшення цього показника характеризує посилення залежності підприємства від залучення позичених коштів, про втрату фінансової стійкості. Якщо його значення перевищує одиницю, фінансова автономність і стійкість підприємства досягає критичної точки.

Але не завжди відповідь може бути однозначною. Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів залежить від характеру господарської діяльності мікроекономічного об'єкту і швидкості обертання оборотних коштів. При високих показниках обертаємості критичне значення коефіцієнта може значно перевищувати одиницю без суттєвих наслідків для фінансової автономності підприємства.

Серед показників, які характеризують фінансову стійкість, необхідно виділити коефіцієнти: фінансової незалежності, маневрування, заборгованості, інвестування, фінансового напруження, реальної вартості основних коштів.

Коефіцієнт фінансової незалежності є показником структури джерел фінансових ресурсів економіки. Якщо питома вага власних коштів 0,5 і більше, то можна рахувати, що всі позичені кошти в любий момент можуть бути повністю компенсовані власними коштами.

Для торгово-сервісних підприємств в залежності від стану товарних залишків і швидкості їх обороту можна допустити зниження даного коефіцієнту до 0,25.

Коефіцієнт маневрування характеризує можливу гнучкість використання власних оборотних коштів і представляє собою відношення суми

мобільних коштів до суми власних і прирівнених до них коштів. Він дає можливість аналізувати ефективність використання власних коштів, гнучкість і пристосованість підприємства до змін зовнішніх і внутрішніх факторів. Цей коефіцієнт показує, яка частина власних і прирівняних до них коштів не закріплена в малоліквідних цінностях і знаходиться в формі, яка дозволяє більш чи менш вільно маневрувати.

Коефіцієнт заборгованості є найбільш важливим для оцінки кредитоздатності і залежить від структури і швидкості оборотності коштів підприємства-позичальника. При наявності тенденції прискорення оборотності коштів K_3 може перевищувати 1,0 без суттєвих наслідків для фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт фінансової незалежності характеризується відношенням власних до загальної суми активів. А відношення всіх активів до власних коштів у міжнародній практиці прийнято називати "фінансовим важелем".

Для оцінки фінансового стану підприємства доцільно використовувати узагальнений показник фінансової напруженості. Розрахунок цього показника базується на використанні якісних характеристик, таких як: коефіцієнт покриття короткотермінових зобов'язань ліквідними коштами, коефіцієнт економічної незалежності, маневрування, заборгованості і інвестування.

Вибір цих коефіцієнтів обумовлений їх значимістю в оцінці фінансової стійкості підприємства, ефективності використання фінансових ресурсів.

Узагальнюючий коефіцієнт фінансової напруженості, який визначається як середнє арифметичне п'яти вище перерахованих коефіцієнтів, повинен бути меншим 1,0. У випадку, коли він рівний 1,0, необхідно визначити фінансовий стан як критичний. З метою підвищення фінансової стійкості підприємства необхідно детально проаналізувати причини недостатньої ліквідності балансу, економічної незалежності, росту за-

боргованості, низького рівня маневрованості оборотних коштів, вивчити показники оборотності і рентабельності, які найбільш повно відображають кід виробничої чи торгівельної діяльності.

2.5. Визначається також рентабельність власних коштів виробничо-торгівельно-сервісної фірми як частина від ділення чистого прибутку на результат першого розділу пасиву балансу-нетто /за мінусом зношення основних коштів і нематеріальних активів і усунення всіх регулюючих статей/. Якщо рентабельність активів розкласти на складові частини – рентабельність продаж і оборотність активів, товарообмін ми отримаємо трьохфакторну модель формування рентабельності власних коштів (Рак):

$$\text{Рак} = \frac{\text{Рентабельність}}{\text{продаж /для торгових к активів підприємств/}} \times \frac{\text{Оборотність}}{\text{к}} \times \text{" фінансовий важіль"}$$

Дана модель дає можливість здійснити факторний аналіз рентабельності власних коштів інтегрованого підприємства. З формули видно, що рентабельність власних коштів залежить від структури її активів і буде тим вищою, чим нижча доля власних коштів в загальній сумі біжучих активів. В цьому полягає дія "фінансового важеля" – використання ситуації, при якій підприємство за допомогою позичених коштів одержує прибуток, який покриває витрати по їх залученню.

Інтегровані підприємства на практиці використовують показник мінімального об'єму продаж, який визначає об'єм реалізації товарів чи послуг, коли торгова виручка виявляється рівною сумі всіх умовно-постійних і частині умовно-змінних витрат обороту. Порівняння даного показника і фактичної суми продаж дозволяє визначити, чи забезпечила виробничо-торгівельно-сервісна фірма в аналізованому періоді об'єм продаж, необхідний для беззбиткової роботи. Використання цього показ-

ника дає можливість проаналізувати віддачу торгових площ з точки зору досягнення її необхідного рівня для забезпечення беззбиткової діяльності.

2.6. В умовах комерційних відносин між партнерами аналіз потребує суттєвої переорієнтації на поглиблену оцінку фінансового стану кожного підприємства.

Фінансова стійкість виробничо-торгівельно-сервісного підприємства характеризується складом і структурою вкладень в оборотні засоби, розподілом джерел їх покриття, раціональним використанням фінансових ресурсів, авансованих в ці витрати.

Аналіз стану оборотних засобів інтегрованих підприємств проводиться за даними балансу і вище наступні послідовні етапи:

- аналіз складу і структури оборотних засобів;
- аналіз джерел формування оборотних засобів;
- оцінка фінансової стійкості підприємства;
- оцінка платоспроможності підприємства.

Наприклад, фінансові ресурси Рівненської виробничо-торгівельно-сервісної фірми "Електрон", що знаходяться в обороті, знизились на 9,8% станом на кінець року, при зростанні вкладень в основні фонди на 19,6%. Зниження загальної суми коштів, що беруть участь в обороті, відбулось за рахунок зменшення товарних залишків в техноторгових центрах. Їх частка в загальному обороті засобів знизилась з 82,1% на початок року до 62,9% на кінець року. Відбувається зміна структури оборотних засобів в бік підвищення їх ліквідності. Частка грошових коштів в обороті зростає з 5,2% до 13,6%. Частка власних коштів підприємства в загальній сумі фінансових ресурсів склала на кінець року 62,5%. Сума позичених коштів незначна - 3,8%. Залучення коштів в оборот відбувається в основному за рахунок неоплаченої кредиторської заборгованості. Таке співвідношення джерел покриття оборотних коштів в цілому свідчить про фінансову стійкість інтегрованого під-

приємства.

Дані табл. 1 показують, що за аналізований період пройшло скорочення обсягів господарської діяльності, яке обумовило зменшення суми коштів, що знаходяться в господарському обороті фірми. Це скорочення проходило головним чином за рахунок зменшення частки позичених і залучених коштів / швидкість їх скорочення більша, ніж основна тенденція/. Це в повній мірі стабілізувало фінансову стійкість підприємства. Цей висновок підтверджується і зростанням коефіцієнту забезпеченості.

2.7. Особливе значення для функціонування інтегрованих підприємств мають питання менеджменту та маркетингу.

Сьогодні в основному сформувався ринок менеджменту – ринок управлінських ідей, проектів, кадрів, який активно впливає на ринок товарів та послуг, ринок капіталів, цінних паперів та інше. Дослідження в теорії менеджменту дозволили зробити висновок про важливе значення планування в ринкових умовах. Водночас з розвитком державного індикативного планування повинно посилюватись та поглиблюватись, з нашої точки зору, планування на мікрорівні. Стратегічне планування – найбільш сучасна і ефективна концепція так званого "стратегічного корпоративного планування", яка стала характерною спочатку для американської, а потім і світової економіки 80-х років. Суть існуючих комплексних систем стратегічного управління полягає в тому, що у фірмах, з одного боку, існує чітко виділене та організоване так зване "формальне стратегічне планування", а з другого – структура управління даними корпораціями, системи і механізми взаємодії основних їх ланок побудовані так, щоб забезпечити розробку довгострокової стратегії саморозвитку для перемоги у конкурентній боротьбі. При цьому створюються інструменти управління для перетворення стратегічних заходів в поточні виробничі плани і програми розвитку. Створюється інтегрована система цільового управління, яка забезпечує динамізм, адаптованість

Таблиця 1.

Забезпеченість Рівненської виробничо-торгівельно-сервісної фірми
" Електрон " власними оборотними коштами /млн.крб./.

N п/п	Показники	На початок 1995 року	На кінець 1995 року	Темпи змін
A	B	1	2	3
1.	Загальна сума засобів в обороті по балансу	3248,0	2928,9	90,2
1.1.	Грошові кошти	167,0	399,9	239,5
1.2.	Матеріальні цінності	2933,7	2085,7	71,1
2.	Джерела власних і прирівнених до них коштів	1974,8	1829,7	92,6
3.	Строкові зобов'язання /пози- кові та залучені кошти/	1273,2	1099,2	80,3
4.	Мобільні кошти /ряд.1.1.+1.2.- ряд.3./	1827,5	1386,4	75,9
5.	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами ряд.2. /———— / ряд.1.	0,61	0,63	102,8
6.	Коефіцієнт маневреності ряд.4. /———— / ряд.2.	0,93	0,76	81,9

і конкурентоспроможність розвитку підприємств.

Стосовно умов нашої країни стратегічний менеджмент потенційно дає змогу повністю замінити традиційний початковий принцип у складанні планів підприємств та об'єднать. В даному випадку в процесі планування докорінно змінюється психологія планування і проходиться шлях від майбутнього до теперішнього, а не від минулого до майбутнього, як було раніше. Методи стратегічного планування дають можливість підприємствам, в т.ч. інтегрованим, будувати сценарій розвитку ситуацій, скласти моделі для розробки планів капіталовкладень, використовувати думку експертів, будувати матриці для оцінки різних варіантів планів, максимально наближаючи їх до життя.

2.8. Зміна системи управління в залежності від ступеня передбачення зображена в табл. 2.

Наслідуючи градацію ступенів передбачення несподіванок, в табл. 2. розміщено системи управління інтегрованим підприємством залежно від ситуації і визначено, на яких засадах здійснюється це управління. Так, при управлінні на основі контролю в звичайній ситуації в наших умовах користуються лише довідниками, інструкціями або здійснюють фінансовий контроль. Коли система управління будується на основі екстраполяції, використовуються такі методи, як складання поточних бюджетів, бюджетів господарської і фінансової діяльності, капіталовкладень, а також цільові планування. Якщо управління здійснюється на основі передбачення змін, тоді здійснюється вибір стратегічних позицій і стратегічне планування будується по окремих часових періодах.

2.9. Виходячи з теоретичних посилок, автором розроблена методика розрахунку показників стратегічного плану фінансово-господарської діяльності, яка орієнтується на отримання оптимального об'єму прибутку. Виходячи з об'єму цього прибутку розраховується об'єм товарообігу підприємства, який забезпечує отримання цього прибутку, а також показники, які визначають величину необхідних ресурсів і витрат. Пропону-

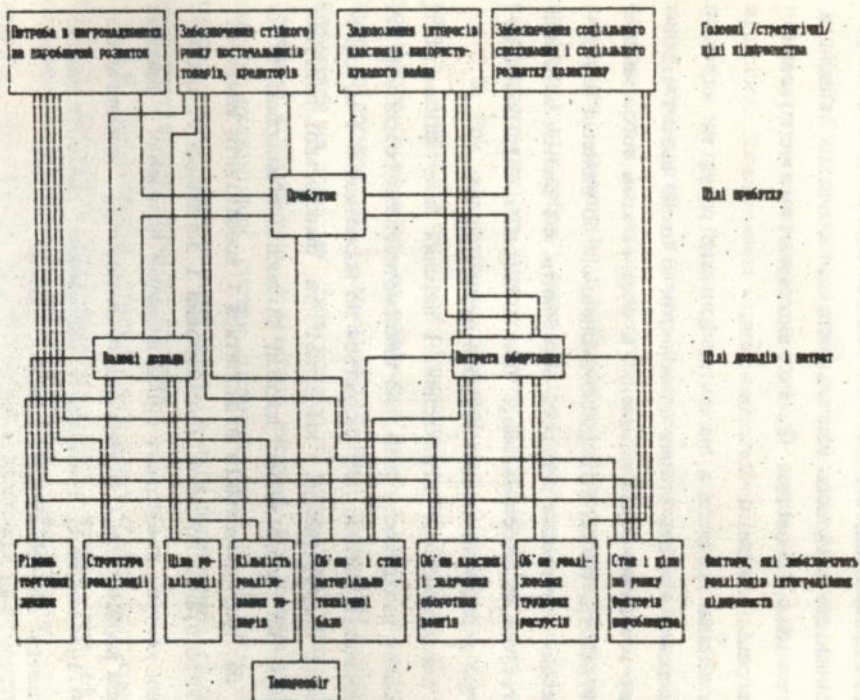
Таблиця 2.

Зв'язок системи управління та рівнів нестабільності.

Ступінь передбачення	Ситуація звичайна	Ситуація, що піддається екстраполяції	Ситуація несподівана, але пізнається	Ситуація несподівана і не пізнається
Майбутнє є повторенням минулого	Довідники та інструкції Фінансовий контроль		Управління на основі контролю	
Майбутнє передбачається шляхом екстраполяції	Складання поточних бюджетів Складання бюджетів капіталовкладень Цільове управління Довгострокове планування			Управління на основі екстраполяції
Передбачаються тільки проблеми та нові можливості	Управління на основі передбачення змін	Стратегічне планування по періодах Вибір стратегічних позицій		
Частково передбачаються слабкі сигнали із зовнішнього середовища	Управління на основі гнучких рішень		Управління на основі рангування стратегічних завдань Управління за слабкими сигналами	

вана методика базується на існуючих взаємозв'язках між різними рівнями цілей діяльності інтегрованого підприємства і факторами, які забезпечують їх реалізацію і які можна представити у вигляді схеми / Мал.1/.

Запропонована методика дозволяє реалізувати на рівні інтегрованого підприємства багатоваріантні підходи до обґрунтування стратегії його соціально-економічного розвитку з врахуванням конкретної ситуації на ринку і вирішення завдань виробничого і соціального розвитку і вибрати з них оптимальні.

Мал. 1. Взаємозв'язок між цілями розвитку підприємства і факторами, що їх визначають.

3. ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки та пропозиції.

3.1. На сучасному етапі економічної реформи посилюється і актуалізується необхідність наукового узагальнення найважливіших тенденцій розвитку інтеграційних процесів. Процес виробничої та торгівельно-сервісної інтеграції в Україні поглиблюється.

Під інтеграційним процесом в економіці доцільно розуміти організаційно-господарську єдність різних виробництв. В цьому змісті інтеграційний процес історично більш обмежений в часі і, крім того, несе в собі таку нову якість, як організаційно-економічне об'єднання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів виробництв, які раніше залежали один від одного, але були розмежовані. Тому інтеграцію слід розглядати як новий етап в розвитку різних галузей економіки.

3.2. Для характеристики кількісних і якісних змін фінансового стану інтегрованих підприємств доцільно використовувати розроблену нами систему показників оцінки, які базуються на нормативних і методичних документах по оподаткуванню, кредитної та банківської політики України, а також на зарубіжному досвіді фінансового менеджменту на підприємстві. До цих показників відносяться: коефіцієнти швидкості ліквідності, коефіцієнти покриття /проміжковий і загальний/, оборотність ліквідних коштів, коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів, а також коефіцієнти: фінансової незалежності, маневрування, заборгованості, інвестування, фінансового напруження, реальної вартості основних коштів, рентабельність власних коштів.

3.3. Запропонований методичний підхід до аналізу складу, структури та джерел утворення оборотних коштів інтегрованих підприємств складається з наступних етапів: аналіз складу і структури оборотних засобів; аналіз джерел формування оборотних засобів; оцінка фінансо-

вої стійкості інтегрованих підприємств; оцінка платоспроможності інтегрованих підприємств.

Такий аналіз повинен бути націленим не на констатацію процесів, що відбуваються, а на вияв можливостей сполучення різних видів вкладень в оборотні засоби, забезпечувати їх максимальну мобільність.

3.4. Гостра необхідність використання в управлінні інтегрованим підприємством маркетингу – одна з важливих рис формування ринкових відносин. Забезпечення міцної і постійної позиції інтегрованих підприємств на ринку передбачає, з однієї сторони, вишукування нових ринкових можливостей, з другої – ефективне функціонування інтегрованого підприємства, що забезпечується використанням методів менеджменту. Таким чином, маркетинг і менеджмент в інтегрованих підприємствах тісно пов'язані між собою і лише в тісній взаємодії можуть забезпечити конкурентоспроможність інтегрованого підприємства на ринку.

3.5. При використанні стратегічного менеджменту повинна враховуватись взаємодія багатьох різнонаправлених факторів зовнішнього економічного середовища, що взаємопов'язані з цілями розвитку інтегрованого підприємства. У цьому випадку нова сучасна філософія управління базується на тому, що інтегроване підприємство розглядається не як замкнена відокремлена, а відкрита система. Все більша відкритість виробничо-економічних систем, інтенсифікація їх зв'язків веде до принципово нової картини інтеграції, в якій переважають глобальні виробничо-торгівельно-сервісні системи.

3.6. При розробці стратегічного плану фінансово-господарської діяльності виробничо-торгівельно-сервісної фірми, яка орієнтується на отримання оптимального об'єму прибутку і задоволення економічних інтересів працівників підприємства і власників підприємства, доцільно використовувати певну систему показників. Запропонована методика базується на існуючих взаємозв'язках між різними рівнями цілей діяльності підприємства і факторами, які забезпечують їх реалізацію.

3.7. Особливості застосування методів маркетингу і фінансового менеджменту в інтегрованих підприємствах і орієнтації системи управління на маркетинг обумовлені рядом факторів, основними з яких є специфіка організаційної структури інтегрованого підприємства, взаємозв'язок всіх функцій діяльності підприємства, специфіка відповідних адміністративних процедур, ефективна продуктивність і максимальна спрощеність дії.

3.8. Важливо створити передумови інтеграції підприємств України у світові економічні структури. Для цього необхідно:

а) встановити вільний обмін національної валюти на міжнародних валютних ринках;

б) встановити свободу пересування капіталів;

в) встановити торгівельний оборот товарами та послугами між державами та вільний обмін предметами торгівлі і послугами на міжнародній арені та інше.

4. ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ ПО ТЕМІ ДИСЕРТАЦІЇ

4.1. Беленький П.Ю., Терлецький І.М., Рибак В.І. Добір і оплата керівників різних форм власності. // Становлення нової економічної системи в Україні: Збірник наукових праць / частина 2/. - Львів: ЛКА, 1994. / в співавторстві / - 0,3 д.а. / особисто автора - 0,1 д.а. /.

4.2. Васильков В.Г., Турко Ф.М., Рибак В.І. Трудовий контракт. // Методичні рекомендації. - Київ: Інститут підвищення кваліфікації кадрів Мінмашпрому України, 1994. / в співавторстві / - 1,0 д.а. / особисто автора - 0,4 д.а. /.

4.3. Рибак В.І. і інші. Прикордонна торгівля як форма прикордонного економічного співробітництва: Збірник наукових праць. - Львів: ІРД НАН України, 1994. / в співавторстві / - 0,2 д.а. / особисто автора - 0,1 д.а. /.

4.4. Михайлів З.В., Рибак В.І., Васильков В.Г. Сучасні організаційні форми управління підприємством. // Учбово-методичний посібник. - Київ: Інститут підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів Мінмашпрому України, 1994. / в співавторстві / - 2,1 д.а. / особисто автора - 1,3 д.а. /.

4.5. Рибак В.І. Оцінка фінансової стійкості підприємств. // Методичні рекомендації. - Львів: ІРД НАН України, 1995. / в співавторстві / - 3,3 д.а. / особисто автора - 1,0 д.а. /.

4.6. Рибак В.І. Маркетинг в інтегрованих підприємствах як фактор стабілізації економіки. // Економічна криза і шляхи її подолання: Збірник наукових праць. - Львів: ІРД НАН України, 1996. / в співавторстві / - 0,2 д.а. / особисто автора - 0,1 д.а. /.

АННОТАЦІЯ

Рыбак В.И. – Интеграция производственно-торгово-сервисной деятельности предприятия в системе стабилизации экономики.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01. – экономика предприятия и формы козьяствования. Институт региональных исследований НАН Украины. Львов, 1996 г.

Защищается рукопись диссертации, которая содержит теоретические и методические исследования и рекомендации, направленные на повышение эффективности функционирования интегрированных предприятий. Разработаны рекомендации по оценке финансовой устойчивости интегрированных предприятий в условиях рынка.

Rybak V.I. – Integration of production trading servicing activity of enterprise in the system of stabilization of economics.

Thesis for a scientific degree of candidate of economical sciences in speciality 08.06.01. – economics of enterprise and forms of management. Institute of regional studies of National Academy of Sciences of Ukraine. L'vov, 1996

The thesis is being defended containing theoretical and methodological research and recommendations directed at increasing the effectiveness of functioning integrated enterprises. Recommendations have been worked out to evaluate the financial stability of integrated enterprises under market conditions.

Ключові слова: інтеграція, виробничо-торгівельно-сервісне підприємство, ефективність, функціонування, менеджмент.

Підписано до друку 16.09.96. формат 60x84/16.
Обсяг 1 др.к.лист. Зам.476. Тир.100. Безкоштовно.
Львів. Личаківська 3. Друкарня УАД.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data. The text also mentions that regular audits are necessary to identify any discrepancies or errors in the accounting process.

Furthermore, it highlights the need for a clear and concise system of classification for all accounts. This helps in organizing the financial data and makes it easier to analyze and report on. The document suggests that a well-defined chart of accounts is essential for effective financial management.

In addition, the document stresses the importance of timely reporting. Financial statements should be prepared and reviewed regularly to provide up-to-date information to management and stakeholders. This allows for prompt decision-making and helps in identifying potential issues before they become major problems.

The text also discusses the role of internal controls in ensuring the accuracy and reliability of financial information. It suggests that a strong internal control system is crucial for preventing fraud and minimizing the risk of errors. This includes implementing proper segregation of duties and maintaining a clear line of authority.

Overall, the document provides a comprehensive overview of the key principles and practices of sound financial management. It serves as a valuable guide for anyone involved in the accounting and finance functions of an organization.

438297

AB 35.586
AB 35.586